

Recepce díla Kristijonase Donelaitise v českých zemích

VAIDAS ŠEFERIS

Masarykova univerzita, Brno
(Masaryk University, Brno)

Kristijonas Donelaitis (1714 – 1780) je klíčovou postavou litevské kultury. Jeho čtyřdílná epická poema *Metai* (*Roční doby*) se pokládá za počátek litevské literatury. První písemné památky v litevštině se sice objevují již na přelomu 15. a 16. století, ale teprve v Donelaitisově tvorbě dosahuje literatura takové jazykové a formální vyspělosti, že se z ní stává předmět nejen etnograficko-historického, ale také estetického zkoumání.

Metai dodnes zůstávají základním textem litevské literatury, který přitahuje pozornost badatelů a vybízí k novým interpretacím. Skrze jazykové bohatství a mistrovskou formu Donelaitisovy poemy se projevuje svébytný, pestrý a přitažlivý svět, jenž vypovídá něco velmi podstatného o litevské kultuře a o způsobu, jakým vnímala sama sebe a své okolí na počátcích literárního života.

V tomto textu objevujeme kouzlo tradiční lidové kultury, kterou autor sleduje s autentickým zájmem a angažovaností – popisuje, poučuje, kárá a chválí to, co se odehrává mezi litevskými sedláky. Otevírá nám kulturu velmi konzervativní, založenou na zděděných hodnotách a nedůvěřivou vůči jakýmkoliv novinkám. Kristijonas Donelaitis byl Litevec, působil jako luteránský pastor, a proto znal toto prostředí naprosto dokonale. Nesmíme se však dopustit časté chyby a ztotožňovat jeho poemu s etnografickým popisem či dokonce s folklorem. Mezi popisovaným světem litevských sedláků a autorem existuje důležitý intelektuální odstup: Donelaitis měl výborné univerzitní vzdělání (na Královecké univerzitě studoval teologii) a své texty pečlivě promýšlel. *Metai* je první autentickou intelektuální sebereflexí litevské kultury, ve které jsou jazyk, folklor i tradice chápány především jako předmět etických, náboženských a estetických úvah. Kouzlo Donelaitisovy poemy spočívá v nenapodobitelné kombinaci autentické lidové řeči a profesionálního literárního mistrovství. V kontextu staré litevské literatury je to naprosto ojedinělý případ, mimořádné dílo, které se tak výrazně liší od ostatních dobových textů, že jej nemáme s čím srovnávat.

Litevská a cizí filologie si dobře uvědomovala význam Donelaitise a jeho tvorby. Poema *Metai* byla přeložena do 12 jazyků, analýze a interpretacím jeho díla se věnovali četní autoři z mnoha zemí. Pozoruhodnou kapitolu této filologické tradice tvoří také česká recepce Donelaitise. Některým jejím důležitým momentům bychom se chtěli podrobněji věnovat na následujících stránkách.

Nejdříve si připomeňme základní fakta o autorovi a jeho díle (viz SLABIHOUDOVÁ – VLČKOVÁ – ŠTOLL, 75). Větší část svého života Donelaitis prožil

ve farnosti Tolminkiemis na Malé Litvě, kde působil jako luteránský kněz.¹ Nejdůležitější částí jeho tvorby je epická poema *Metai*. Kromě ní napsal ještě šest bajek a zachovalo se také pár drobnějších literárních fragmentů. Přesná doba vzniku Donelaitisových textů není známa. Předpokládá se, že bajky byly napsány dříve než *Metai*, a vznik poemy se klade mezi roky 1765 a 1775 (GINEITIS, 7-12). Donelaitis sám nic ze své tvorby nevydal. Zachovala se pouze část jeho autografů, které jsou uloženy ve Státním institutu litevského jazyka ve Vilniusu. *Metai* je relativně rozsáhlé dílo, které čítá 2 968 veršů. Text je psán hexametrem, jenž je postaven na propojení principu sylabického a sylabotónického a překvapuje precizností svého provedení.²

První vydání Donelaitisovy poemy spolu s překladem do němčiny připravil filolog, lituanista a profesor královecké univerzity Ludwig Rhesa (1776–1840). Vyšlo roku 1818 v Královci (DONELAITIS, 1818). Teprve od tohoto data můžeme hovořit o recepci Donelaitisovy tvorby, neboť do té doby byl básník známý pouze v okruhu svých nejbližších přátel. Jeho texty rychle vzbudily značný filologický zájem. Po Rhesově edici následovaly další, z nichž svou pečlivostí vynikají zejména vydání Augusta Schleichera (DONELAITIS, 1865) a Georga Heinricha Ferdinanda Nesselmana (DONELAITIS, 1869). Díky nim dnes známe i ty části Donelaitisovy tvorby, jejichž rukopisy se nedochovaly. Referenčním zdrojem pro studium Donelaitisovy tvorby jsou jeho sebrané spisy, vydané ve Vilniusu roku 1977 (DONELAITIS, 1977).

Donelaitis v dopisech Čelakovského

První zmínky o Donelaitisovi se v českých zemích objevují brzy po vydání Rhesovy redakce poemy *Metai*. Nacházíme je v korespondenci českého básníka, filologa a vlastence Františka Ladislava Čelakovského (1799 – 1852). Ve svém dopise Vlastimilu Kamarýtovi z 8. února 1824 píše:

Právě probíhám nejlepšího litávského básníka jenž slove: Donaleitis, a psal báseň ve čtyrech zpěvích: Rok ve čtveru počasí v hexam. Mášli, chuť, něco ti budouc. z něj do sloves. listu zaslovesním. Ony Lessing. Dainy mám též původně, a dr Rhesa slibuje (1818) vydati Zbírku litav. Dain v původním jazyku. Snad již vyšli, ale my tu všecko pozdě dostáváme.

(ČELAKOVSKÝ, 1909, 211)

Redaktorská poznámka k tomuto fragmentu podává následující komentář: „*Donaleitis* Kristian, kněz, nejlepší básník litevský (1714 – 1780). Složil kromě několika bajek 5 idyl v hexametrech. Dr. Rhesa uveřejnil z nich 4 r. 1818 v něm. překladě (Das Jahr in 4 Gesängen), kde líčí život svých krajanů“ (*Ibid.*).

¹ Malou Litvou označujeme etnický litevské území někdejšího Pruska, přiléhající k teritoriu „velké“ Litvy. Po druhé světové válce byla na tomto území zřízena Kaliningradská enkláva, dodnes spravovaná Ruskem.

² Rozbor Donelaitisovy metriky viz GIRDENIS, 1989.

Je zřejmé, že Čelakovský četl Rhesovo vydání poemy *Metai*, není však jasné, zda sám něco z Donelaitisovy tvorby přeložil. Záhadou také zůstává, jaký „sloves. list“ má Čelakovský na mysli, když se nabízí Kamarýtovi „zaslovesnit“ něco z tvorby litevského spisovatele. V Čelakovského dopisech takový překlad nenacházíme.

Diskusi vyvolala i další epizoda z korespondence Čelakovského a Kamarýta. Ve svém dopise ze 4. března 1826 Čelakovský píše:

[...] příkládám v dnešním mém listu na str. 4. některé básně z nejvýtečnejšího litevského básníka kterého mám chut celého přeložiti. Já vím, že se ti zalíbí, znaje dobře povahu tvé mysli. Tyť rád sobě libuješ v dechu tichém jarního větěrku, v sypoucím se květu s jabloně, a s radostí dlí tvé oko na luzích a hájích večerním lemovaných purpurem. Tu krotkost, něžnost, líbeznost vesměs mají do sebe litevské písně. Až radost s nimi se obíráti.

(ČELAKOVSKÝ, 1909, 281)

Krátká redaktorská poznámka k tomuto fragmentu vysvětluje, že „nejvýtečnejším“ litevským básníkem Čelakovský míní „Kristiána Donalejtisa (1714–1780)“ (*Ibid.*). Na konci dopisu však nenacházíme fragmenty z tvorby litevského spisovatele, nýbrž překlady čtyř litevských lidových písní.

Tato epizoda vzbudila značnou pozornost mezi badateli v oblasti staré litevské literatury (JOVAIŠAS, 285). Vzhledem k tomu, že v dřívějších vydáních Čelakovského korespondence byl dotyčný dopis uváděn bez zmíněné přílohy, spekulovalo se o tom, že lidové písně byly v třetím vydání k dopisu přiřazeny chybně.³ Tím se otevíral prostor pro hypotézu, že Čelakovský zde skutečně mluví o Donelaitisovi a že tudíž přeložil alespoň některé fragmenty z jeho tvorby a zamýšlel přeložit celý text poemy. Nález takového překladu by znamenal naprosto epochální událost pro dějiny litevské literatury.

Bohužel myšlenka o ztraceném Donelaitisově překladu je sice lákavá, ale těžko obhajitelná. V uvedeném citátu (4. 3. 1826) Čelakovský jednoznačně mluví o „litevských písních“. Kromě toho se v textu jeho dopisu a v příložených lidových písních opakují stejné motivy: kvetoucí jabloň, jaro, klid. Tato textová izotopie ukazuje na celistvost dokumentu. Definitivně diskusi uzavřít však umožňuje čerstvý filologický nález: k zmíněnému dopisu existuje další redaktorská poznámka, která doposud nebyla badatelům Donelaitisovy tvorby známa. V komentářích ke třetímu vydání Čelakovského korespondence Václav Černý odkazuje na výše uvedený citát a podává následující vysvětlení: „Nejvýtečnejším litevským básníkem není tu Čelakovskému Kristijonas Duonelaitis, jak míní příslušná sem poznámka na str. 281, ač jej Čelakovský již jednou skutečně tak nazval (*Kor.* I., 211), nýbrž litevský *lid* sám, jehož čtyři národní písně v českém překladě k tomuto svému listu příkládá“ (ČELAKOVSKÝ, 1935, 390).

³ Srov. ČELAKOVSKÝ, 1869, 145-150. Pokud vezmeme v úvahu rozsah korespondence Čelakovského, velmi nešetrné zacházení s ní při vydávání prvních sbírek jeho dopisů a minimální znalost litevštiny v té době, eventualita textologického omylu či vydavatelské nepřesnosti má reálné opodstatnění.

Ze všeho, co bylo doposud řečeno, vyplývá, že počátek recepce Donelaitisovy tvorby v českých zemích můžeme datovat do roku 1824. Fakta, která máme k dispozici, neumožňují tvrdit, že by v té době vznikl překlad alespoň některých částí poemy *Metai*. Avšak vzhledem k tomu, že archiv Čelakovského není zdaleka definitivně uspořádán a určitě skrývá spoustu překvapení, není vyloučeno ani to, že se najdou další zajímavé poznatky k tomuto tématu.

Čelakovský jako zakladatel české baltistiky

Badatel v oblasti recepce staré litevské literatury by měl vzít na vědomí, že zmínky o Donelaitisovi musí být interpretovány ve spojení s dalšími Čelakovského aktivitami. Uvedené citáty z jeho dopisů opakovaně upozorňují na to, že zájem českého filologa se neomezoval jen na poemu *Metai*, ale že se vztahoval k litevskému písemnictví vcelku. Otázka recepce tvorby Kristijonase Donelaitise tak otevírá obecnější problém činnosti Čelakovského na poli baltistiky.

Abychom lépe pochopili genezi Čelakovského zájmu o litevštinu, musíme si připomenout její postavení v tehdejšímu intelektuálním kontextu. Na konci 18. století v německých zemích vzrůstá zájem o litevštinu a litevský folklor. Děje se tak v době, kdy se západoevropští intelektuálové začínají zajímat o lidovou tvorbu a nacházejí v ní znaky jazykové a kulturní minulosti. Lidová slovesnost se rychle stává zdrojem dvojí inspirace: jednak pro mladou indoeuropeistiku, která v lidových nářečích objevuje bohatý materiál ke zkoumání, a jednak pro národně-obrozenecké myšlení, pro něž je vzorem postrádané autenticity a etnického zakořenění jednotlivce. V tomto ideovém kontextu Evropa objeví litevštinu a rozpozná v ní „nejstarší živý indoevropský jazyk“.⁴

V roce 1745 vychází v Královci traktát pruského jazykovědce a lexikografa Philippa Ruhiga (lit. Pilypas Ruigys, 1675–1749) *Betrachtung der litauischen Sprache in ihrem Ursprunge, Wesen und Eigenschaften*, ve kterém autor jako příklady slovesnosti uvádí tři litevské lidové písně.⁵ Ty byly filologickou obcí přijaty velmi pozitivně a posloužily jako impuls pro širší zájem o litevštinu. Dvě z Ruhigových litevských písní přetiskl Lessing ve svých literárních listech (*Briefe, die neueste Literatur betreffend*, 1759); Goethe jednu z nich použil v dramatu *Die Fischerin*; Herder zahrnul litevské písně do sbírky *Volkslieder nebst untermischten anderen Stücken* (1778-1779). Lidová tvorba téměř zapomenutého etnika se nečekaně stává předmětem estetického a lingvistického nadšení. V jeho světle také lépe pochopíme Rhesovu iniciativu vydání Donelaitisovy poemy roku 1818. Nesloužila pouze jako zveřejnění tvorby básníka, nýbrž jako důkaz životnosti a pestrosti litevské kultury jako celku. V podobném duchu je také pojat Rhesův úvod k Donelaitisově poemě, v němž slibuje vydání sbírky litevských lidových písní. Sbírk (85 písní) vyšla roku 1825 v Královci pod názvem *Dainos, oder littauische Volkslieder* a dočkala se četných ohlasů.

⁴ Původ tohoto tvrzení můžeme spojovat s některými výroky F. de Saussura nebo A. Meilleta.

⁵ Philipp Ruhig spolu se svým synem Paulem Ruhigem (lit. Povilas Ruigys, 1725–1781) roku 1747 ještě vydává německo-litevský slovník a litevskou gramatiku.

Čelakovský dobře znal nebo dokonce ve vlastní knihovně měl veškerou výše jmenovanou lituanistickou literaturu. Již citovaná zmínka v dopisu ze dne 8. 2. 1824 („Ony Lessing. Dainy mám též původně, a dr Rhesa slibuje (1818) vydati Zbírku litav. Dain v původním jazyku“) svědčí o tom, že mu byly známy Lessingovy výroky o litevském folkloru a že pozorně četl také Rhesův úvod k poemě *Metai*. Lidové písně z Ruhigova traktátu (1745) přeložil do češtiny a vydal ve druhém dílu *Slovanských národních písní* (1825). Jeho nejvýznamnější lituanistickou publikací je však překlad Rhesovy sbírky litevských písní do češtiny, který vyšel roku 1827 (ČELAKOVSKÝ, 1827). Uvědomme si, že těmito publikacemi Čelakovský pokryl veškerou tehdy dostupnou litevskou lidovou slovesnost a v případě Rhesovy sbírky se jednalo o její vůbec první překlad! Avšak nejlépe lituanistickou kompetenci Čelakovského prozrazuje „Vysvětlující poznámenání“ k zmíněnému překladu Ruhigových litevských písní v *Slovanských národních písních*. Zde odkazuje na veškerou v té době známou literaturu o litevštině (Herder, Lessing, Philipp a Paul Ruhigovi, Rhesa, Bohusz) a fundovaně diskutuje o postavení litevštiny v indoevropském kontextu: uvádí etymologické příklady, vzory časování, srovnává jednotlivé morfologické tvary atd. (ČELAKOVSKÝ, 1876, 501-502; srov. ČELAKOVSKÝ, 1935, 351). Pokud vezmeme v úvahu, že toto „poznámenání“ odráží stav baltistického vzdělání Čelakovského k roku 1825 (bylo mu tehdy 26 let), musíme konstatovat, že se litevštině musel věnovat již předtím, zřejmě ještě v době studií.

Že se v tomto případě nejednalo o krátkodobý zájem, potvrzuje také čerstvý bibliografický nálezný: doc. Ilja Lemeškin (UK) našel v Oddělení rukopisů a starých tisků Národního muzea v Praze Čelakovského rukopis litevského slovníku. Šedesátistránková památka představuje nikoli zlomek, ale celistvou a dokončenou práci. Slovník obsahuje 1 646 převážně českých hesel, na která navazují litevské protějšky, příklady jejich užití a gramatické poznámky s četnými etymologiemi. Hesla zahrnují také příklady z Donelaitise. Toto dílo muselo vznikat řadu let a vypovídá o tom, že Čelakovského zájem o litevštinu měl opravdu vědecký a trvalý charakter.⁶

Ve světle toho, co se podařilo zjistit, vede bádání v oblasti recepci Donelaitisovy tvorby k zásadnímu obohacení intelektuálního obrazu Čelakovského a pomáhá lépe osvětlit počátek české baltistiky.

Lingvistická a etnografická recepcí Donelaitise

Již od prvního vydání poemě *Metai* můžeme v recepci Donelaitisovy tvorby rozlišovat dva interpretační směry: lingvistický a etnografický. Pro jazykovědce Donelaitis byl a stále je především autentickým a bohatým zdrojem litevštiny, jehož poznání pomáhá formulovat systémový popis litevské gramatiky. Velmi důležité místo v recepci tohoto směru zaujímá již zmiňovaná dvojice vy-

⁶ Informace o slovníku, jehož nález je nepochybně jednou z největších událostí české baltistiky za posledních několik let, pocházejí z osobního pohovoru s doc. Lemeškinem.

dání jeho tvorby: petrohradská edice z roku 1865, připravená Schleicherem, a královecké vydání Nesselmannovo z roku 1869. Obě publikace vycházely především z jazykového zájmu o Donelaitise a významně přispěly k rozšíření povědomí o tvorbě litevského spisovatele v české filologii.⁷

Česká recepcí Donelaitisovy tvorby odráží jak zájem lingvistický, tak etnografický. Avšak do 20. století neznáme žádnou českou studii, věnovanou výlučně jeho textům. Kratší poznámky a komentáře nacházíme roztroušeně v různých časopisech a slovnících. V jednom exempláři Schleicherovy litevské gramatiky z roku 1856 neznámý čtenář vypsál na posledních prázdných stránkách více než 50 slov z Donelaitise, u kterých pečlivě zaznamenal prozodickou charakteristiku.⁸ V Riegrově *Slovníku naučném* nacházíme rozsáhlé heslo „Litvané“, kde se v přehledu litevské literatury zmiňuje Donelaitis:

V básnické literatuře I-ské nahrazen jest nedostatek básníků umělých básníky prstonárodními. Mezi oněmi jest první Kristián Donalejtis († 1780), jehož výtečná báseň *Čtyry části roku* jest najvěrnější obraz povahy a obyčejů lidu litevského ; složena jest v hexametrech a vydána L. J. Rhesou zároveň s německým překladem (v Kral. 1818), do polšt. přel. od M. Akielewicze. (GB., 1343⁹)

Český lingvista Leopold Geitler¹⁰ v roce 1873 podnikl vědeckou výpravu do litevských oblastí na území Pruska a Ruska, kde zevrubně zkoumal situaci litevského etnika. Na základě svých poznatků publikoval roku 1874 v časopisu „Osvěta“ velký článek „Litva i Litvané“, v němž se zmiňuje i o Donelaitisovi:

V Tilsitském nářečí napsal slavný Donalejtis svou velkou idylu *Části roku*, a to již před rokem 1740! Báseň ta, která se dočkala trojího vydání, dvou překladů německých a jednoho polského, jest největším a skoro bych řekl, jediným litevským plodem literárním. Nehledě k samé skutečně velké poesii tohoto díla, kteréž se nenese plačtivým tónem idyl, jakýž za onoho času v obyčejí byl, nýbrž svěžím a dojímavým způsobem líčí práce a útrapy litevského sedláka v tehdejší jeho nevoli, jest i jinak velice s podivením, jak plynným, ohebným a básnickým jazykem vládl Donalejtis. Neměltě nijakých vzorů, nijaké literatury, jíž by se byl mohl vzdělati, a přece jsou hexametry jeho psány tak klasickou ustálenou řečí, že marně cosi podobného hledáme v soudobé literatuře německé anebo i jen u našich ještě mladších „starých veršovců“. Čehož příčinu třeba ovšem hledati v tom, že Donalejtis se co nejhloběji pohřížil v jazyk samého lidu ; avšak i ten jazyk sám o sobě, jakkoliv nikdy vzdělávaný, jest tak bohatý a dokonalý, má již sám v sobě takovou ohebnost, předčí ustáleností a rozmanistostí tvarů nad jiné jazyky, že snadno bylo myslí obratnou užiti ho k označení myšlenek nejkrásnějších.

(GEITLER, 489)

⁷ Více k okolnostem vzniku obou edic viz SABALIAUSKAS, 1979, 60-71 a MEINHOLD.

⁸ Viz SCHLEICHER, 1856. Dotyčný exemplář se nachází ve Slovanské knihovně Národní knihovny, sign. A 15648 / I. Za tuto informaci děkuji doc. Lemeškinovi.

⁹ Nevíme, kdo je autorem hesla: akronym *Gb.* není uveden v seznamu spolupracovníků slovníku.

¹⁰ Leopold Geitler (1847 – 1885), slavista a baltista; působil na pražské (1873) a záhřebské univerzitě (od 1874). Na záhřebské univerzitě zavedl kurz litevštiny. Je autorem antologie *Litauische Studien* (1875) a studie *Beiträge zur litauischen Dialektologie* (1885).

V citátech ze *Slovníku naučného* a „Osvěty“ je vidět důležitá tendence v recepci Donelaitisovy tvorby: odborná veřejnost si uvědomovala básníkovu výjimečnost, avšak jeho texty chápala především jako jev etnografický, jako příklad lidového talentu, svého druhu vrcholný folklor. Je až s podivem, jak dlouho byl přehlížen fakt, že Donelaitis byl učený básník. Měl univerzitní filologické vzdělání, ovládal šest jazyků¹¹ a literatuře se soustavně věnoval větší část svého života. V jeho autografech se zachovaly stopy četných korektur směřujících k formální i obsahové dokonalosti textu. To vše jeho tvorbu zásadním způsobem odlišuje od folkloru. Avšak pochopení pro tyto aspekty Donelaitisovy poezie začíná do literární kritiky pronikat teprve na přelomu 19. a 20. století. První znaky takové reinterpretace nacházíme v *Ottově slovníku naučném*, který již Donelaitise uvádí pod samostatným heslem, jehož autorem je Josef Zubatý:

Donaleitis (Donaleit, Donalitijs) Christian, nejlepší básník litevský (* 1714 v Lazdinelech u Gombina – † 1780 v Insterburce). Studoval v Královci teologii a osvojil si znamenitě jazyky staré, francouzský a německý, takže i v nich básnicky se pokoušel. Žil v Insterburce jako protestantský kazatel. Bavil se různými věcmi; hotovil i výborné čočky optické, teploměry a tlakoměry, ba i klavíry; byl i dobrým hudebníkem, a složil nápěvy k některým svým písním. Psal básně litevské, z nichž ztratily se písně duchovní; zachována báseň o 4 zpěvích (*Metai*, Roční doby), v níž plyným přízvučným hexametrem dojemně líčí život a útrapy svých krajanů, pak několik bajek a popis litevské svatby. Zachované básně vydali Rhesa (Královec, 1818, s něm. př.) Schleicher (Petrohrad, 1865) a Nesselmann (Královec, 1869 s něm př.). Srv. GEITLER, »Osvěta«, 1874, str. 489. (ZUBATÝ, 823)

Je zřejmý rozdíl mezi dřívějšími citáty a právě uvedeným popisem Donelaitisovy tvorby, v němž je litevský spisovatel představen především ve své intelektuální a literární individualitě, bez odkazu na folklorní kontext. Toto krátké heslo signalizuje důležitou změnu v dějinách české recepce Donelaitise. Avšak zásadní analytická perspektiva zůstává stejná: předmětem zájmu českých filologů bylo především celé litevské písemnictví (ať už po stránce jazykovědné, etnografické či literární), nikoliv Donelaitis sám.

Disertace Karla Janáčka

První česká samostatná monografie o Donelaitisovi patří k jazykovědné recepci jeho tvorby. Je to disertace Karla Janáčka *Přízvukování u Donalitia* (JANÁČEK, 1928a).

Karel Janáček (1906–1996) byl přední český klasický filolog. Působil postupně na třech českých univerzitách, nejprve v Brně (1945-1946), kde předtím (1924-1928) studoval srovnávací jazykozpyt a klasickou filologii. Od roku 1946 pracoval v Olomouci, kde v roce 1948 získal profesuru, podílel se na organizování tamějšího vědeckého života a jeden rok dokonce působil ve funkci dě-

¹¹ Kromě mateřské litevštiny ovládal ještě hebrejštinu, řečtinu, latinu, němčinu a francouzštinu.

kana. Od roku 1961 pracoval v Praze, kde pokračoval ve výuce jako *emeritus* i po svém penzionování roku 1973 (MUCHNOVÁ; viz také HOŠEK).

Janáček svou disertační práci napsal pod vedením Oldřicha Hujera¹² a předložil ji k obhajobě na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně roku 1928. Posudky k práci napsali Oldřich Hujer a František Novotný.¹³ Rigorózní zkouška se konala 22. 6. 1928 (JANÁČEK, 1928b).

Cíle své akcentologické práce formuloval na první pohled zcela jednoduše: „Úkolem této práce je, zjistiti podrobně místo přízvuku všech kategorií slovních u Donalitia a stanoviti shody, po př. neshody s přízvukovými poměry ve spisovné litevštině dnešní.“ (JANÁČEK, 1928a, 1) Ve skutečnosti je to cíl velmi ambiciózní, neboť žádný ze dvou zmíněných prozodických systémů (ani Donelaitisův, ani ten „spisovný“) není možné považovat za jednoznačně stabilizovaný. Srovnávací analýza tak naráží na problém vyhodnocení systémovosti četných alternativních variant přízvukování a intonování v obou textových korpusech. Janáček postupuje ve své interpretaci velice precizně a nabízí mimořádně důkladnou akcentologickou analýzu.

Za základní zdroj Donelaitisových textů bere Janáček vydání Nesselmannova, prozodii tvarů spisovné litevštiny pak ověřuje podle slovníků Niedermannova a Kurschatova (NIEDERMANN – SENN – BRENDER; KURSCHAT 1870-1874; KURSCHAT, 1883). Rukopis práce čítá 110 stran, obsahuje „Úvod“ (s. 1-9), „Část popisnou“ (s. 10-74) a „Rozbor“ (s. 75-110). V „Úvodu“ autor definuje svůj metodologický postup při analýze litevské prozodie, seznamuje čtenáře s rozsahem použitého materiálu a s existující odbornou literaturou na dané téma. V popisné části je předveden veškerý analyzovaný materiál, rozříděný podle jednotlivých slovnědruhových kategorií. Zde autor uvádí jednak prozodické vzory jednoznačně doložené a systémové a jednak případy problematické, u nichž materiál nedovoluje činit jasné závěry. V „Rozboru“ se pak Janáček vyjadřuje k jednotlivým problematickým případům a směřuje svou analýzu k ucelenému obrazu prozodického systému Donelaitisových textů. Velmi důležité přitom je, že český lingvista zohledňuje nejen pravidla litevské prozodie, ale i metrickou složku Donelaitisových textů. Tyto dva parametry poetického jazyka spisovatel pečlivě propojoval, proto je systémovost jednotlivých případů akcentuace zpravidla podepřena také systémovostí metrickou. Ve výsledku se ukazuje, že analýza přízvukových a intonačních rozdílů mezi spisovnou litevštinou a Donelaitisovým nářečím umožňuje dobře rozpoznat centrum a periferii litevského prozodického systému: „Donal. zachovává pravidla tam, kde skutečně živě byla cítěna, a kolísá tam, kde z různých příčin k normalisování systému nedošlo, nebo kde vlivem analogie nastalo nové kolísání“ (JANÁČEK, 1928a, 110).

¹² Oldřich Hujer (1880–1942), profesor srovnávacího indoevropského jazykozpytu na Univerzitě Karlově v Praze v letech 1919-1942, autor prací o srovnávací indoevropské a slovanské jazykovědě a o dějinách češtiny.

¹³ František Novotný (1881–1964), český klasický filolog, člen Akademie věd. V letech 1920–1957 působil jako profesor klasické filologie na Masarykově univerzitě v Brně.

Janáčková disertace přináší důležité poznatky jak pro studium Donelaitisova nářečí, tak pro litevskou akcentologii obecně. Důležitý je také textologický význam této studie, protože důkladná četba a porovnávání různých vydání Donelaitisových textů odhalily některé nesrovnalosti a chyby. V textologické diskusi nad původním zněním ztracených rukopisů litevského spisovatele se badatelé přiklánějí k názoru, že Nesselmannovo vydání nejpřesněji odpovídá originálním textům (GINEITIS, 31). Janáčkovy upřesňující korektury k tomuto vydání jsou proto cenným příspěvkem k studiu Donelaitisovy tvorby.

Tato disertace nebyla nikdy vydána tiskem. Ve své pozdější vědecké činnosti se Janáček orientoval především na klasickou filologii a baltistice se věnoval pouze okrajově. To byly zřejmě dva hlavní důvody, proč tato pečlivě napsaná práce nebyla až doposud známa ostatním badatelům v oblasti Donelaitisovy tvorby a proč se nikdy nedostala do oběhu baltistické odborné literatury.¹⁴ Teprve v roce 2007 se nám podařilo rukopis disertace objevit v Ústřední knihovně Masarykovy univerzity v Brně a znovu ji představit akademické obci.

Disertace *Přízvukování u Donalitia* je zcela jistě jednou z nejdůležitějších českých baltistických studií. Její zveřejnění, představení okolností jejího vzniku a kritické posouzení dosažených výsledků je jedním z nejaktuálnějších současných úkolů české baltistiky.

Donelaitis česky

Od dob Čelakovského byl Donelaitis pro českou baltistiku již dobře znám, avšak čtenářům byl přístupný pouze v litevštině nebo v němčině (resp. v jiných překladech). Přelomový okamžik v recepci jeho tvorby představuje překlad poemy do češtiny.

Místem, kde byl iniciován a následně také proveden překlad Donelaitise, se stala Univerzita Palackého v Olomouci. Šťastnou souhrou okolností se zde kolem roku 1955 setkala několik filologů projevujících zájem o baltské literatury. Vůdčí osobností a hlavním iniciátorem baltistických aktivit byl Pavel Trost.¹⁵ Kromě něj působil v Olomouci také Karel Janáček, Julie Nováková¹⁶ a Hana Jechová¹⁷. Díky této skupině nadšenců byl Donelaitis přeložen do češtiny.

V roce 1955 byly v měsíčníku „Praha – Moskva“ otištěny dva krátké fragmenty z poemy *Metai* v překladu Julie Novákové (DONELAITIS, 1955). Jednalo

¹⁴ V baltistické literatuře nacházíme pouze dvě zmínky o existenci této disertace, viz SABLIAUSKAS, 1982, 184-185; JECHOVÁ, 1964, 45.

¹⁵ Pavel Trost (1907–1987), jeden z nejvýznamnějších českých baltistů 20. století. V roce 1937-1938 studoval v Litvě. Autor četných lingvistických článků o baltských jazycích, profesor indoevropského jazykozpytu a baltistiky. Působil na Univerzitě Palackého v Olomouci (1945-1955) a Univerzitě Karlově v Praze (od 1956). Viz také „Úvodní slovo“ T. Hoskovce k tomuto sborníku.

¹⁶ Julie Nováková (1909–1991), jedna z nevýznamnějších osobností české klasické filologie, překladatelka ze starověké řečtiny a z latiny, docentka Univerzity Palackého.

¹⁷ Hana Jechová (nar. 1927), slavistka a literární teoretička, jedna z nejvýraznějších osobností současné francouzské bohemistiky. Od roku 1976 žije trvale ve Francii.

se o celkem 46 veršů z části *Podzimní dary*: 82-123, 130-133.¹⁸ Uvádíme několik veršů pro ilustraci:

Sotva nastal den a s týdnem sešel se týden,
ejhle, svatební kroj si oblékli sousedé všichni,
boty Merčus a Steps si na to koupili nové,
z lýka Lauras i Jons si upletli střevíce pěkné,
v parádě sami teď koním k té svatbě připjali uzdy.
Hřebelcem více než druzí si šimla pročesal Enskys,
osedlal ho a vpravo i vlevo mu přivázal třmeny.
Maje pak koňův hřbet tak vykrášlen od hlavy k chvostu,
novým opaskem sám si stáhl dokola bedra,
na obě lýtka si nedělní holínky natáhl pěkně.

O okolnostech vzniku tohoto překladu nevíme nic bližšího. Zřejmě se jedná o jediný přeložený fragment, na který Julie Nováková později již nenavázala. Neznáme ani žádný jiný její překlad z litevštiny. Již na první pohled je v textu patrné pečlivé dodržování metrické struktury hexametru. Na druhé straně zde najdeme i několik chyb či větších obsahových odchylek od originálu. To by nás mohlo vést k myšlence, že tento překlad byl především cvičením v hexametru, ukázkou jeho „exotického“ uplatnění, nikoli úryvkem zamýšleného překladu celé poemy. Julie Nováková patřila k předním českým klasickým filologům, překládala z řečtiny a latiny a jistě mohla ocenit specifické metrum litevského spisovatele. Je velmi pravděpodobné, že se s Donelaitisovou tvorbou seznámila díky Janáčkově, spolu s nímž v té době působila na Katedře klasické filologie Univerzity Palackého v Olomouci.

Spolu se zmíněným úryvkem z Donelaitisovy tvorby byly ve stejném čísle publikovány ukázky dalších litevských, lotyšských a estonských autorů, celkem 11 fragmentů. Kromě Julie Novákové překládali z litevštiny pro tento časopis ještě Adolf Erhart a Pavel Trost.

Druhý fragment Donelaitisovy poemy se nachází v antologii litevské, lotyšské a estonské literatury *Pod baltským nebem*, vydané roku 1959 (DONELAITIS, 1959). Najdeme zde dva kratší úryvky z části *Jarní radovánky* v překladu Hany Jechové (245-286; 338-362). V tomto případě se však jednalo o ukázkou z připravovaného překladu celé poemy (viz níže). Srovnání fragmentů z antologie s pozdějším vydáním celého textu vykazuje četné korektury a opravy. Je tedy zřejmé, že v době vydání antologie nebyla práce na definitivní podobě překladu ještě ukončena.

Antologie *Pod baltským nebem* a výše zmíněné číslo „Prahy – Moskvy“ měly velmi podobný cíl. Snažily se představit celé spektrum pobaltských spisovatelů a poskytnout českým čtenářům základní informace o těchto třech literaturách. V obou vydáních se také opakují jména překladatelů a přispěvatelů (Pavel

¹⁸ Číslování veršů je převzato z referenčního vydání Donelaitisových spisů (DONELAITIS, 1977).

Trost, Vojtěch Gaja, František Soukup, Jiří Damborský aj.). To vše jasně prozrazuje cílevědomou a důslednou snahu jisté skupiny filologů o rozvoj české baltistiky. Domníváme se, že hlavní impuls pro činnost této skupiny vycházel od Pavla Trosta. Tuto myšlenku podporuje skutečnost, že baltistika zaujímala velmi důležité místo v jeho jazykovědných studiích a překladatelské projekty byly tedy v tomto kontextu logickým prodloužením aktivit vědeckých. Nenápadná redaktorská poznámka k překladům v „Praze – Moskvě“¹⁹ prozrazuje, že Pavel Trost skutečně mohl koordinovat celý projekt. Antologie *Pod baltským nebem* jistě vznikla také pod vlivem tohoto českého lingvisty (Trost pro ni přeložil ukázky z tvorby Petruse Cvirky a Julie Žymantienė).

Rozhodující Trostův vliv na vznik všech zmíněných překladů prozrazuje také samostatné knižní vydání Donelaitisových *Ročních dob*. Česky poema vyšla roku 1960 (DONELAITIS, 1960). Autorkou překladu je Hana Jechová, avšak základní iniciativa jednoznačně vycházela od Pavla Trosta, což překladatelka několikrát zdůraznila v rozhovorech pro litevský tisk (JECHOVÁ, 1963; 1964). Autorovi tohoto článku se podařilo osobně se s překladatelkou setkat a položit jí několik dotazů na okolnosti vzniku českého překladu poemu *Metai*. Ve svých odpovědích znovu potvrdila, že hlavním iniciátorem překladu byl Pavel Trost.

Hana Jechová začala pracovat na Univerzitě Palackého v Olomouci v roce 1955. Litevštinou se nikdy speciálně nezabývala (její doménou je slavistika a v té době to byla především polonistika), litevsky aktivně nemluvila. Nicméně pod vlivem Trosta a Janáčka svou pozornost obrátila na Donelaitise. Trost navrhoval, aby se Hana Jechová ujala překladu tohoto textu, avšak překladatelka ze začátku vyjadřovala obavy z důvodu nedostatečné znalosti jazyka. Po Trostově opakovaném a povzbuzujícím naléhání nakonec k této práci přistoupila. Pravděpodobně v roce 1957 byla na přímmluvu Trosta mezi Jechovou a vydavatelstvím „Svět Sovětů“ podepsána smlouva o provedení překladu. Práce na textu trvaly více než rok mezi lety 1958 a 1960. Překladatelka se opírala o Nesselmannovo vydání Donelaitisových spisů a svůj překlad porovnávala s německým (Nesselmannovým) a ruským (Davida Brodského). Jazykové konzultace pravidelně poskytoval Pavel Trost.

Hana Jechová překládala Donelaitise literárně, příliš se tedy nevzdalovala litevskému textu, ale ani se nadržela doslovného překladu. Donelaitisův hexametru převedla na speciální rytmus, připomínající elegické distichon. Jde o daktylický pětistopý dvojverš, přičemž první verš má čtrnáct slabik a druhý verš slabik třináct, např.:

**Podívej, sluníčko opět se kutálí od nás,
k večeru klesá a pospíchá za obzor spát.
Svoji zář před námi každý den víc a víc skrývá,
hled', a den ode dne roste a dlouží se stín.**

(„Podzimní dary“, 1-4: DONELAITIS, 1960, 63)

¹⁹ „Za spolupráce P. Trosta připravil a redigoval F. Soukup.“ (SOUKUP, 1955, 52)

Překladatelka se tohoto rytmického schématu drží velice přesně, je jen málo míst, kde změní počet slabik či sáhne po jiném metru. Čtenář by občas uvítal i poněkud větší volnost rytmu, či dokonce synkopu, neboť Donelaitisův hexametr vykazuje relativně velký počet odchylek od ideálního schématu a zní méně monotónně.

Obsahová vzdálenost mezi originálem a překladem není všude stejná. Nacházíme velmi přesně a důvtipně přeložené pasáže (např. začátek *Letních prací*), jinde je naopak odklon od originálu dosti značný (např. *Jarní radovánky*, 98-108). Omezená znalost živé litevštiny se na několika místech projevila překladatelskými chybami (např. *Jarní radovánky*, 360-362, 416-417; *Letní práce*, 146-147, 306, 341-342). Ze stylistického hlediska musíme vyjádřit politování, že v překladu nebyla zachována některá velmi expresivní místa z originálu a „obscénní“ slova byla nahrazena eufemizmy (např. *Jarní radovánky*, 457-459; *Letní práce*, 267-268).

Kritické poznámky však nijak nemění celkové hodnocení překladu. Je to práce kvalitní a ve všech ohledech mimořádná. Obsahové ztráty a deformace jsou nevyhnutelné při každém překládání, zejména pokud vezmeme v úvahu, že Donelaitisova poema patří k nejkomplicovanějším litevským textům. Hana Jechová zvládla svůj úkol velmi dobře. Tak téměř půl druhého století po prvních zprávách o Donelaitisovi v Čelakovského dopisech byl českým čtenářům zpřístupněn základní text litevské literatury.

Závěrečné poznámky

V příběhu recepcce Donelaitisovy tvorby se odráží kulturní a politické dějiny 19. a 20. století. Jejich působení se projevovalo především rušivým ideologickým vlivem, který ztěžoval svobodnou a objektivní analýzu nejen poemy *Metai*, ale i mnoha jiných textů. První interpretační deformace tohoto druhu postihla Donelaitisovu tvorbu hned na počátku její filologické existence, kdy byla vykládána téměř výlučně podle etnografického klíče a neprávem ztotožňována s folklorem. Druhá manipulace se projevila ve 20. století po nástupu komunistických režimů v Litvě a v Československu. Donelaitis sice nebyl vymazán z učebnic literatury, ale veřejná objektivní interpretace jeho díla byla naprosto znemožněna rétorikou marxismu-leninismu. Tímto ideologickým balastem je zejména poznamenáno zmíněné číslo časopisu „Praha – Moskva“. Radost z překladů úryvků Donelaitisovy tvorby zde kazí stalinistické „úvody“ do dějin pobaltských literatur. Znaky ideologického „zpracování“ nese také antologie *Pod baltským nebem* a knižní vydání *Ročních dob*, i když v mnohem menší míře.²⁰

Nesmíme však podlehnout pokušení a kvůli dobovým ideologickým deformacím zavrhnout baltistické iniciativy jako celek. Rétorika doprovodných textů často sloužila jako hromosvod pro publikování hodnotných děl. Nehledě

²⁰ V antologii se to projevuje v medailoncích jednotlivých autorů. *Roční doby* jsou potom na konci doplněny o jakési anonymní závěrečné slovo, převzaté z ruského vydání *Vybraných spisů* Donelaitise.

na hloupý „epilog“ k vydání *Ročních dob* totiž v samotném textu poemy neznamenáváme žádné zásahy cenzury. Také texty z antologie *Pod baltským nebem* (Žemaitė, Putinas, Cvirka, Nėris) zdaleka nejsou nejhoršími příklady litevské literatury, i když jejich volba byla podmíněna ideologickou „vhodností“. Trostovy baltistické iniciativy, které rozpoznáváme na pozadí vzniku těchto publikací, se nemohly zcela ubránit tlaku ze strany režimu, avšak zjevná je snaha maximálně omezit jeho vliv.

Recepce Donelaitisovy tvorby není a ani nemůže být dokončena. Čtení Donelaitise je povinnou součástí baltistických studijních programů v Brně a Praze, a přibývá tedy lidí, kteří si dílo tohoto litevského básníka již mohou osvojit v originále. I zde však stále zůstává spousta práce: doposud nejsou přeloženy Donelaitisovy bajky, fascinujícím projektem by byl i nový pokus o překlad poemy *Metai*. Doufejme, že alespoň část těchto plánů se v nejbližší době uskuteční.

LITERATURA

- ČELAKOVSKÝ, F. L., 1827: *Litevské národní písně. Z původního jazyka dle sebrání Dra L. J. Rhesy přeložené*, Praha.
- ČELAKOVSKÝ, F. L., 1869: *F. L. Čelakovského sebrané listy. (Nové laciné vydání)*, Tiskem a nákladem dra. Ed. Grégra, Praha.
- ČELAKOVSKÝ, F. L., 1876: *Slovanské národní písně a zpěvy litevské* [2. vydání], Praha.
- ČELAKOVSKÝ, F. L., 1909: *Korespondence a zápisky Frant. Ladislava Čelakovského I.*, Sešit 2. Vydal František Bílý. *Sbírka pramenův ku poznání literárního života v Čechách, na Moravě a v Slezsku*. Skupina II. Číslo 10, Praha.
- ČELAKOVSKÝ, F. L., 1935: *Korespondence a zápisky Frant. Ladislava Čelakovského IV.*, Část II. K vydání přichystal † František Bílý. K tisku připravil a poznámkami opatřil Václav Černý. *Sbírka pramenů k poznání literárního života československého*. Skupina druhá. Číslo 27, Praha.
- DONELAITIS, K., 1818: *Das Jahr in vier Gesängen, ein ländliches Epos aus dem Litthauischen des Christian Donaleitis, genannt Donalitus*, in gleichem Versmaaß ins Deutsche übertragen von D. L. J. Rhesa, Prof. d. Theol., Königsberg.
- DONELAITIS, K., 1865: *Christian Donaleitis Litauische Dichtungen*. Erste vollständige Ausgabe mit Glossar, von August Schleicher, St. Petersburg.
- DONELAITIS, K., 1869: *Christian Donalitus Littauische Dichtungen nach den Königsberger Handschriften mit metrischer Uebersetzung, kritischen Anmerkungen und genauem Glossar* herausgegeben von G. H. F. Nesselmann, Königsberg.
- DONELAITIS, K., 1955: *Roční doby. Úryvek z díla. (Rudenio Gerýbeš, verše 82–123 a 130–133)* [přel. Julie Nováková]. *Praha – Moskva. Měsíčník pro sovětskou literaturu*, ročník V, č. 8, s. 7-8.

- DONELAITIS, K., 1959: Roční doby (úryvky) [přel. H. Jechová]. In: SOUKUP, F. [ed.], *Pod baltským nebem. Výběr z litevské, lotyšské a estonské literatury*, Brno, s. 4-6.
- DONELAITIS, K., 1960: *Roční doby*. Přeložila Hana Jechová, dřevoryty vyzdobil V. Jurkūnas, Praha.
- DONELAITIS, K., 1977: *Raštai*, Vilnius.
- GB., 1865: Litvané. In: RIEGER, F. L. [red.], *Slovník naučný*, sv. 4, Praha, s. 1337-1344.
- GEITLER, L., 1874: Litva i Litvané. *Osvěta*, č. 7, s. 478-581.
- GINEITIS, L., 1977: Įvadas. In: Donelaitis, K., *Raštai*, Vilnius 1977, s. 5-33.
- GIRDENIS, A., 1989: Naujesnis žvilgsnis į K. Donelaičio hegzametą. *Pergalė*, č. 1, s. 100-111.
- HOŠEK, R., 1996: Za profesorem Karlem Janáčkem. *Listy filologické*, CXIX, č. 1-4, s. 224-226.
- JANÁČEK, K., 1928a: *Přízvukování u Donalitia*, rukopis disertační práce. Ústřední knihovna Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, signatura d 379.
- JANÁČEK, K., 1928b: Protokol rigorózní zkoušky, Archiv Masarykovy Univerzity, A2 Filozofická fakulta – Rigoróza, kart. 5/7.
- JECHOVÁ, H., 1963: Kalba „Metų“ vertėjai. *Švyturys*, č. 23.
- JECHOVÁ, H., 1964: Daug pasakantis kūrinys. *Pergalė*, č. 1, s. 45-46.
- JOVAIŠAS, A., 1965: K. Donelaičio kūrybos vertimai į kitas kalbas. *Literatūra ir kalba*, č. 7., s. 281-300.
- KURSCHAT, F., 1870-1874: *Deutsch-litauisches Wörterbuch*, Halle.
- KURSCHAT, F., 1883: *Litauisch-deutsches Wörterbuch*, Halle.
- MEINHOLD, G. [ed.], 1995: *Deutsch-Litauische Kulturbeziehungen. Kolloquium zu Ehren von Augst Schleicher*, Jena 1995.
- MUCHNOVÁ, D., 1996: 100. výročí narození prof. Karla Janáčka. On-line: <http://urls.ff.cuni.cz/janacek/vita.htm>
- NIEDERMANN, M. – SENN, A. – BRENDER, F., 1926: *Wörterbuch der litauischen Schriftsprache, Litauisch – Deutsch*, seš. 1-3, Heidelberg.
- SABALIAUSKAS, A., 1979: *Lietuvių kalbos tyrinėjimo istorija (iki 1940 m.)*, Vilnius.
- SABALIAUSKAS, A., 1982: *Lietuvių kalbos tyrinėjimo istorija (1940–1980 m.)*, Vilnius.
- SCHLEICHER, A., 1856: *Litauische Grammatik*, Prag.
- SLABIHOUDOVÁ, N. – VLČKOVÁ, A. – ŠTOLL, P., 2003: *Slovník pobaltských spisovatelů*, Praha.
- SOUKUP, F. [ed.], 1955: Z baltských literatur. *Praha – Moskva. Měsíčník pro sovětskou literaturu*, ročník V, č. 8, s. 3-52.
- SOUKUP, F. [ed.], 1959: *Pod baltským nebem. Výběr z litevské, lotyšské a estonské literatury*, Brno.
- ZUBATÝ, J., 1893: Donaleitis. In: *Ottův slovník naučný. Illustrovaná encyklopedie obecných vědomostí*, sv. 7., Praha, s. 823.

The reception of Donelaitis' work in Czech lands

SUMMARY

Kristijonas Donelaitis (1714 – 1780) was one of the crucial authors of the old Lithuanian literature. His epical poem *Metai (The Seasons)* stands at the very beginning of Lithuanian belles-lettres and remains an important source of cultural and linguistic studies. The reception of Donelaitis' texts in Czech lands begins after the first edition of his poem, which was published in 1818 by Ludwig Rhesa in Königsberg. Czech writer František Ladislav Čelakovský (1799 – 1852) mentioned Donelaitis and *The Seasons* in his letters to Vlastimil Kamarýt in 1824. He intended even to translate some fragments into Czech, but there is no evidence whether he ever realized this plan. During the 19th century, Donelaitis was mentioned in Czech philological sources several times (*Slovník naučný*, 1865; *Ottův slovník naučný*, 1893; journal *Osvěta* 1874 etc.), but always only as a part of a broader analysis of Lithuanian literature. The first Czech study dedicated exclusively to Donelaitis was the doctor thesis of Karel Janáček *Přívukování u Donalitia (Donalitiu's Accentuation)*, which was defended at Masaryk University in Brno in 1928. Unfortunately, this significant work has never been published and remained unknown for Baltic linguistics until 2007, when discovered again by V. Šeferis. Very significant moment in the reception of Donelaitis' work has been the translation of *The Seasons* into Czech. In 1955 a small fragment of Donelaitis' poem appeared in *Praha – Moskva* Journal translated by Julie Nováková. In 1959 another short extract (translated by Hana Jechová) was published in the anthology named *Pod baltským nebem*. Finally, the translation of the poem in full (also by Hana Jechová) was published in 1960. However, the analysis of the background of these publications shows that the initiative for these translations initially came from Pavel Trost – a prominent Czech linguist and leading professor of Baltic studies. The more precise description of his Baltic-related initiatives in late 1950s still remains to be elaborated.
